

ATERIAPALVELUIDEN VASTUULLISUUS VANTAALLA

Anu Pajala, hankintapäällikkö | LOGY 26.11.2019

Esityksen sisältö

- Strategiset hankinnat ja resurssiviisaus hankintojen lähtökohtana
- Resurssiviisauden tiekartan toimenpiteet ateriapalveluissa
- Kestävän kehityksen elementit ateriapalveluissa
- Vastuullisuus elintarvikehankinnoissa
- Vastuullisuuden arviointi
- Kouluruoka
- Ruokahävikin hallinta
- Sosiaalinen vastuu ateriapalveluissa

Strategiset hankinnat ateriapalveluiden lähtökohtana

- Syksyllä 2019 hyväksyttiin Vantaan kaupungin **strategisten hankintojen tiekartta**, jonka tarkoitus on yhdistää kaupungin strategiset tavoitteet ja niiden toteuttaminen hankinnoilla
- Strategiset painopisteet kaupungin hankinnoissa ovat
 - Hiilineutraalisuus
 - Hiilineutraali Vantaa 2030 -tavoite
 - Kiertotalous
 - Innovaatiot
 - Ihmisoikeudet ja työelämän oikeudet hankinnoissa
 - Työllistäminen työllistämisehdon kautta
 - Sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen toteuttamisen toimintaperiaatteet (Code of Conduct)
 - Yhteiskuntavastuun sosiaalinen näkökulma
 - Osallistaminen
 - Lainmukaisuus ja tehokkuus

Resurssiviisauden tiekartta Vantaan ympäristötyötä määrittävänä asiakirjana

- Ateriapalvelut ovat mukana toteuttamassa resurssiviisauden tiekartan toimenpiteitä yhteistyössä kaupungin toimialojen kanssa
- Tiekartan mukaan kaupungin ruokahankintojen vastuullisuutta lisätään seuraavilla tavoitteilla:
 - Ruokalistasuunnittelulla vähennetään ateriapalveluiden ympäristökuormitusta
 - Lisätään lähi- ja vastuullisesti tuotettujen elintarvikkeiden käyttöä
 - Kasviproteiinien käyttöä lisätään
 - Vähennetään ruokahävikkiä

Vantaan ateriapalvelujen kestävän kehityksen elementit

- Resurssiviisauden tiekartan toteuttaminen
- Vastuulliset, strategiset hankinnat
- Kasvisruoan laatu ja saatavuus
- Hävikin vähentäminen
- Makuraadit ja ruokaryhmät
- Sesonkiruokasuunnitelmat
- Edelläkävijyys ja toiminnan kehittäminen vastuullisuuden kautta

Vastuullisuus Vantaan elintarvikehankinnoissa

Vantaan kaupunki kehittää elintarvikehankintojen vastuullisuutta muun muassa **Vantaa ostaa** -markkinavuoropuheluilla ja kehittämällä hankintojen **vastuullisuuskriteerejä**.

Viimeaikainen esimerkki vastuullisista hankinnoista on elintarvikkeiden ja tuoretuotteiden, pakastekalan sekä nonfood-tuotteiden tukkutoimituksen hankinta:

Vantaan hankintakeskus kehitti yhdessä Motivan ja muiden pk-kuntien kanssa elintarvikehankintojen vastuullisuuskriteerejä

Toimittaja velvoitettiin kehittämään vastuullisuuttaan sopimuskauden aikana

Lisäksi elintarvikehankinnoissa testattiin Code of Conduct –asiakirjaa pakastekalatuotteissa

Markkinavuoropuhelu osana hankinnan valmistelua

- Vastuullisuuden toteuttaminen ja kehittäminen vaativat **aktiivista keskustelua** hankintayksiköiden ja yritysten välillä: millaisia vastuullisuuskriteerejä voidaan asettaa, jotta saadaan tarjouksia?
- Ateriapalveluhankinnoissa käytetään pääsääntöisesti avointa menettelyä, johon liitetään riittävällä tasolla oleva markkinavuoropuhelu (Vantaa ostaa –tilaisuudet)

Huomioitavaa on, että markkinavuoropuheluun osallistuvat toimittajat eivät saa vaikuttaa tarjouspyyntöön itselleen edullisella tavalla.

Ateriapalveluissa käytettäviä elintarvikkeita koskevia vaatimuksia

Hankintayksikkö voi asettaa vastuullisuusvaatimuksia koskien ateriapalveluissa käytettäviä elintarvikkeita. Tällaisia ovat esimerkiksi:

- Vaaditaan **WWF:n kalaoppaan** vihreällä merkinnällä olevia kalalajeja henkilöstö- ja edustusruokailussa
- Tietyt elintarvikkeet ovat **Reilua kauppaa**
- Käytettävät elintarvikkeet eivät saa sisältää geenimuunneltua ainesta
- Käytettävien kananmunien ja kananmunatuotteiden tulee olla salmonellavapaita, käytettävässä maidossa ja maitotuotteissa ei saa olla mikrobilääkejäämiä

Tarjousten vertailuperusteet: soveltuvuusvaatimukset, tuotteen vähittäisvaatimukset ja palvelun hinta-laatusuhteen vertailukriteerit

Sopimuskauden aikainen kehitystyö

Sopimuskaudelle voidaan tarjouspyyntövaiheessa määritellä erilaisia kehitysvaatimuksia. Tällaisia kehitysvaatimuksia voi olla mm.

- Tarjoaja sitoutuu sopimuskaudella toimimaan Vantaan **hävikinhallintaan** liittyvien keinojen ja seurannan edistämiseksi
- Tarjoaja sitoutuu siirtymään **sertifioituun vaihtoehtoon** tietyssä elintarvikkeessa sopimuskauden aikana
- Tarjoaja sitoutuu siihen, että **uusiutuvan energian käyttö** lisääntyy sopimuskaudella
- Tarjoaja sitoutuu siihen, että sopimuskaudella yrityksen **hiilidioksidipäästöt** vähenevät

Vastuullisuuden arviointi

Hankintaprosessiin kuuluu hankinnan vastuullisuusnäkökulmien arviointi hankintakeskuksen luomalla **arviointityökalulla**.

Arviointityökalun pohjana on strategisten hankintojen tiekartan mukaisesti

ISO 20400:2017

- Kansainvälinen standardisoimisjärjestö ISO:n kestävän hankintojen standardi
- ISO 20400 sisältää ohjeita kestävyiden integroimiseksi organisaation hankintapoliittiseen strategiaan ja prosessiin sekä määrittelee kestävien hankintojen periaatteita kuten vastuuvollisuus, avoimuus, ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja eettinen toiminta

Agenda 2030 – Kestävän kehityksen tavoitteet

- Kestävä kehitys huomioidaan hankintaprosessissa sen laajassa merkityksessä, ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteita käytetään pohjana eri vastuullisuusaspektien huomioimiseen

Kouluruoka

- **Kaupunki on tarjonnut päiväkodeissa ja kouluissa päivittäin lakto-ovovegetaarisen kasvisruoka-vaihtoehtoon perusruuan rinnalla jo usean vuoden ajan**
- **Kasvisvaihtoehto on tarjolla ensimmäisenä linjastossa siellä, missä se on mahdollista**

- **Kouluissa ja päiväkodeissa on kasvisruokapäivä kaikille kerran viikossa**
- **Kaikkien kasvisruokapäivänä on tarjolla kaksi suosittua kasvisruoka-vaihtoehtoa**

- **Vantaan varhaiskasvatuksessa ja kaikissa oppilaitoksissa tarjotaan mahdollisuus vegaaniruokailuun syyslukukauden 2019 alusta lähtien**

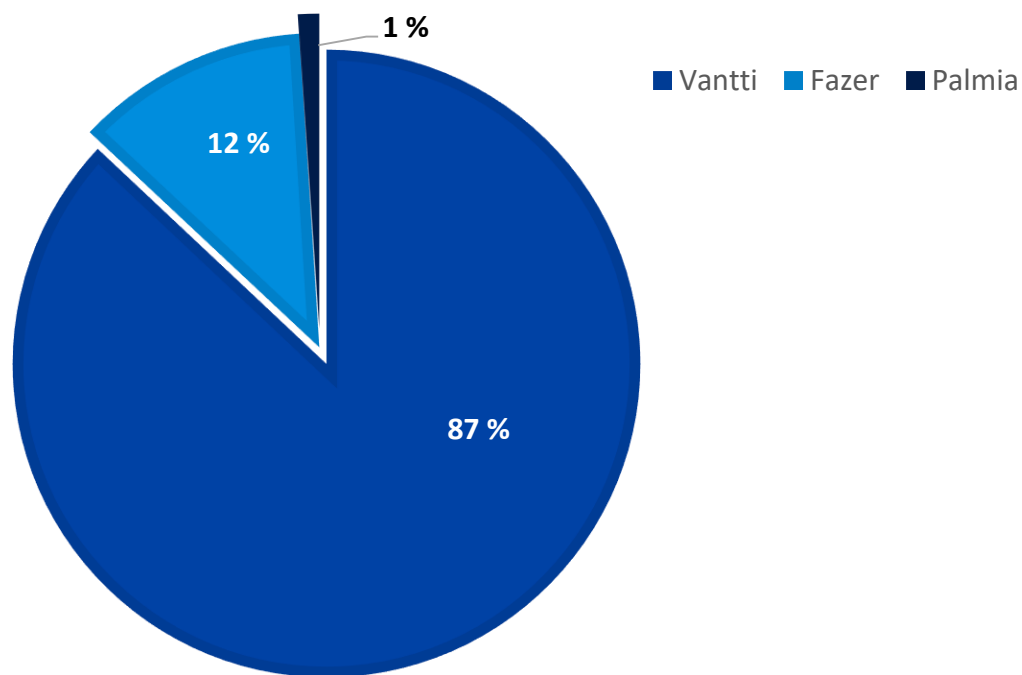
Koulujen ja päiväkotien lounasaterioiden jakauma ateriapalvelujen kesken

Arkipäivinä valmistetaan
n. 45 000 ateriaa

Koulut n. 30 300

Päiväkodit n. 11 600

Lisäksi hoivalaitokset n. 3 100

Makuraadit ja ruokaryhmät

Makuraadit

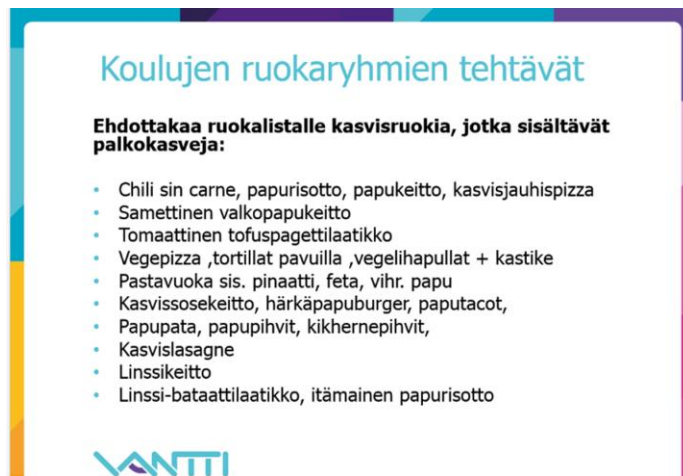
Makuraadissa lapset osallistuvat raaka-aineiden maisteluun ja sitä kautta ruokalistan kehittämiseen ja auttavat näin ateriapalvelujen tuottajia onnistumaan ruokalistan toteuttamisessa.

Ruokaryhmät

Ruokaryhmien tehtävänä on mm. äänestää ruokalistalle välipaloja, lounaita tai muuta ruokailuun tai somistukseen liittyvää.

Ruokaryhmä koostuu keittiön edustajasta, koulun tai päiväkodin henkilökunnasta sekä lapsista.

Kehitysideat toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.

Erään ruokaryhmätehtävän ideoita ruokalistalle.

**Ateriapalveluissa
etsitään keinoja
puuttua ruokahävikin
määrään.**

**Ruokahävikkiä syntyy
ketjun kaikissa
vaiheissa.**

**Vastuullisten
hankintojen ohella
hävikin vähentäminen
on merkittävä ruoan
ympäristö-
vaikutusten
pientämisessä.**

**Ruokahävikkiin
pyritään
vaikuttamaan esim.
ruokalista-
suunnittelun kautta:**

**Palveluntuottajat
kehittävät uusia
ympäristöystävällisiä
ja maistuvia
kasvisruokareseptejä.**

**Neljä kertaa
vuodessa mitataan
hävikkiä tehostetusti
viikon ajan.**

**Lisäksi toimittajat
selvittävät erilaisia
keinoja ylijääneen
ruoan
hyödyntämiseen.**

Sosiaalinen vastuu ateriapalveluissa

- Vaadimme palveluntuottajalta työehtosopimuksen noudattamisen lisäksi **ILOn yleissopimusten** noudattamista, mm. pakkotyöhön ja syrjintään liittyen
- Vantaan kaupunki edistää palvelusopimuksillaan myös työllisyyttä ja sosiaalista eheyttä **hankinnoilla työllistämisen mallilla**: esimerkiksi Vantti työllistää sopimuskaudella ateria- ja puhtauspalveluissa 20 henkilöä jokaisena kalenterivuonna
- Kesällä 2019 Vantaa pilotoi maksutonta puistoruokailua Martinlaaksossa ja Havukoskella; lisäksi vantaalainen Yhteinen pöytä –konsepti ruoka-avussa on kerännyt kiitosta valtakunnanlaajuisesti
- Vantaa on ollut **Reilun kaupan kaupunki** vuodesta 2014

Kiitos!

Anu Pajala, hankintapäällikkö
anu.pajala@vantaa.fi

HS: Vantaa keksi simppelin keinon,
jolla lapset saadaan syömään
kouluruokaa: Nyt tarjotaan jo
vararuoan vararuokaa

LIFESTYLE > MAKUJA ARTIKKELISIVU | JULKAISTU 07.10.2019 17:02